

HZN **e** glasilo

Broj 7/2021
Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

 HZN

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 13. 2021.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Sandra Knežević

Tehnički urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis, Marina Babić, Melanija Grubić Sutara, Tatjana Majić

Lektura: Ivana Canosa

Grafička priprema: Sandra Knežević

Izlazi: mjesečno

Datum objave: 2021-07-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Sadržaj 7/2021

Proslov	4
Novosti iz HZN-a	
• Nove hrvatske norme na hrvatskome jeziku	5
• Projekt prevođenja harmoniziranih europskih norma na hrvatski jezik (SA/CEN/2021-02 i SA/CLC/2021-02)	10
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	11
• Odluke Upravnog vijeća vezane za članstvo u HZN-u	12
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ISO	
• Norme koje ne smijete propustiti	14
• Nove ISO-ove norme za medicinske proizvode	16
IEC	
• Pionir u biometriji koji je postavio temelje za uzimanje otisaka prstiju u kriminalistici	18
CEN i CENELEC	
• Objavljena godišnja izvješća CEN-a i CENELEC-a za 2020. godinu	19
• CEN objavio novu Europsku sigurnosnu oznaku COVID-19	19
• Europska infrastruktura za LNG sposobna za budućnost: CEN je objavio novo izdanje norme EN 1473	20
• Željeznički sustav za Europu okrenut budućnosti: CEN, CENELEC i Shift2Rail potpisali sporazum o partnerstvu	21
ETSI	
• ETSI objavio novi program rada	23
• Dostupne snimke prezentacija s ETSI-jevog tjedna sigurnosti 2021.	24
• U čast GSM-u: 30. godišnjica prvog poziva GSM-om	25

Naslovnica: *Preuzeto s <https://uic.org/>*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A52)

ISSN 1847-4217

Poštovani čitatelji!

Pred vama je sedmi broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2021. godini.

U rubrici Novosti iz HZN-a donosimo pregled hrvatskih norma objavljenih u prvoj polovici 2021. godine dostupnih na hrvatskom jeziku. Tu je i obavijest o sudjelovanju HZN-a u novom ciklusu projekta *Translation of European standardization documents into Community languages*. Projekt je nastao u suradnji EK-a i Središnje uprave CEN-a i CENELEC-a (CCMC), a na temelju Okvirnih partnerskih sporazuma te Posebnih sporazuma.

Kao i u svakom broju na kraju rubrike Novosti iz HZN-a nalazi se tablica u kojoj je dan brojčani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija i o ovome broju možete pronaći zanimljive obavijesti iz rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

Ugodno čitanje!

Nove hrvatske norme na hrvatskome jeziku

Donosimo vam pregled hrvatskih norma dostupnih na hrvatskom jeziku koje su prijevodi engleskih verzija hrvatskih norma objavljenih u razdoblju od siječnja do lipnja 2021. godine. Velik dio prijevoda norma nastao je sudjelovanjem HZN-a u projektu izvornoga naslova *Translation of European standardization documents into Community languages* u suradnji EK-a i Središnje uprave CEN-a i CENELEC-a (CCMC).

HRN EN ISO 17100:2015 hr-en pr-pp

Usluge pismenog prevođenja – Zahtjevi za usluge pismenog prevođenja (ISO 17100:2015; EN ISO 17100:2015)

Translation services – Requirements for translation services (ISO 17100:2015; EN ISO 17100:2015)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ova međunarodna norma sadržava zahtjeve za temeljne procese, resurse i druge aspekte potrebne za pružanje kvalitetnih usluga prevođenja u skladu s vrijedećim specifikacijama.

Primjena ove međunarodne norme također omogućava pružatelju usluga prevođenja dokazivanje usklađenosti određenih usluga prevođenja s ovom međunarodnom normom te da svojim procesima i resursima osigura pružanje usluga prevođenja u skladu s naručiteljevim i drugim vrijedećim specifikacijama.

Vrijedeće specifikacije mogu uključivati specifikacije koje odredi naručitelj, sâm pružatelj usluga prevođenja te sva prikladna pravila struke, smjernice najbolje prakse ili zakonske propise.

Upotreba neobrađenog strojnog prijevoda uz naknadno uređivanje ne pripada u područje primjene ove međunarodne norme.

Ova međunarodna norma ne odnosi se na usluge usmenog prevođenja.

Tekst hrvatske norme HRN EN ISO 17100:2015 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 37, *Terminologija* Hrvatskoga zavoda za norme u suradnji sa Zajednicom za prevoditeljstvo Hrvatske gospodarske komore.

HRN EN 14216:2015 hr-en pr-pp

Cement – Sastav, specifikacije i kriteriji sukladnosti za posebne vrste cementa vrlo niske topline hidratacije (EN 14216:2015)

Cement – Composition, specifications and conformity criteria for very low heat special cements (EN 14216:2015)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ova europska norma određuje i daje specifikacije za šest različitih proizvoda posebnih cementa vrlo niske topline hidratacije i njihovih sastojaka. Definicija svakog cementa sadrži omjere u kojima se sastojci kombiniraju za proizvodnju ovih različitih proizvoda u jednom razredu čvrstoće uz ograničenu vrijednost topline hidratacije. Definicija također sadrži i zahtjeve koje sastojci moraju zadovoljiti, te mehaničke, fizikalne i kemijske zahtjeve i zahtjeve za toplinu hidratacije tih proizvoda. Ova europska norma također daje kriterije sukladnosti i pripadajuća pravila. Navode se i nužni zahtjevi za trajnost.

Osim specificiranih zahtjeva, korisna može biti i razmjena dodatnih podataka između proizvođača i korisnika cementa. Postupci za takve razmjene podataka nisu obuhvaćeni ovom europskom normom, ali bi trebali biti u skladu s nacionalnim normama ili propisima, ili mogu biti dogovoreni između uključenih strana.

NAPOMENA 1: Riječ „cement“ u ovoj europskoj normi upotrebljava se samo za označavanje posebnog cementa vrlo niske topline hidratacije, osim ako je drugačije navedeno.

NAPOMENA 2: Rizik ranog toplinskog raspucavanja betona ovisi o svojstvima i izvedbi pa je stoga ovisan o drugim čimbenicima osim topline hidratacije cementa.

Tekst hrvatske norme HRN EN 14216:2015 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 74, *Cement i vapno* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN 1909:2017 hr-en pr-pp

Sigurnosni zahtjevi za žičare za prijevoz osoba – Uklanjanje i evakuacija (EN 1909:2017)

Safety requirements for cableway installations designed to carry persons – Recovery and evacuation (EN 1909:2017)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ova europska norma utvrđuje sigurnosne zahtjeve koji se primjenjuju na uklanjanje vozila i evakuaciju putnika iz žičara za prijevoz osoba osim vučnica. Ova norma primjenjuje se na različite vrste postrojenja i u obzir uzima njihov okoliš.

Ona utvrđuje zahtjeve koji se odnose na postupke i opremu koji se trebaju upotrebljavati za osiguravanje sigurnosti putnika žičara ako dođe do dugotrajnoga zastoja postrojenja.

Obuhvaća samo slučajeve koji su posljedica zastoja vozila, čak i ako putnici nisu u neposrednoj opasnosti.

Ne obuhvaća posebne postupke koji su posljedica nesreće.

Uključuje zahtjeve koji se odnose na sprječavanje nesreća i na zaštitu radnika bez utjecaja na primjenu nacionalnih propisa koji se odnose na građevinsko ili pisano pravo ili koji se odnose na zaštitu pojedinih skupina. Ne primjenjuje se na postrojenja za prijevoz robe s pomoću užadi ili na vučnice.

Ne odnosi se na zahtjeve za projektiranje vozila.

Tekst hrvatske norme HRN EN 1909:2017 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 515, *Žičare, uspinjače i vučnice* Hrvatskoga zavoda za norme

HRN EN 12397:2017 hr-en pr-pp

Sigurnosni zahtjevi za žičare za prijevoz osoba – Upute za rad (EN 12397:2017)

Safety requirements for cableway installations designed to carry persons – Operation (EN 12397:2017)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ova europska norma utvrđuje sigurnosne zahtjeve primjenjive na rad postrojenja za prijevoz putnika žičarom. Ova norma primjenjuje se na različite vrste postrojenja i u obzir uzima njihov okoliš.

Ova europska norma primjenjuje se na rad postrojenja i na uvjete prijevoza putnika te također sadržava zahtjeve za putnike. Primjenjiva je na pojedinačna postrojenja ili na skup postrojenja.

Ona ne obuhvaća zakonske odredbe za uslugu prijevoza ili obveze prijevoza.

Uključuje zahtjeve koji se odnose na sprječavanje nesreća i na zaštitu radnika te na zaštitu od požara, bez utjecaja na primjenu nacionalnih propisa koji se odnose na građevinsko ili pisano pravo ili na zaštitu pojedinih skupina osoba.

Ne primjenjuje se na postrojenja za prijevoz robe ili na vučnice.

Tekst hrvatske norme HRN EN 12397:2017 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 515, *Žičare, uspinjače i vučnice* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN ISO 22716:2008 hr-en pr-pp

Kozmetika – Dobra proizvođačka praksa (DPP) – Smjernice za dobru proizvođačku praksu (ISO 22716:2007, ispravljena verzija 2008-05-15; EN ISO 22716:2007)

Cosmetics – Good Manufacturing Practices (GMP) – Guidelines on Good Manufacturing Practices (ISO 22716:2007, Corrected version 2008-05-15; EN ISO 22716:2007)

PODRUČJE PRIMJENE:

U ovoj su međunarodnoj normi navedene smjernice za proizvodnju, kontrolu, skladištenje i otpremu kozmetičkih proizvoda.

Ove smjernice obuhvaćaju aspekte kvalitete proizvoda, ali ne obuhvaćaju aspekte sigurnosti osoblja zaposlenoga u postrojenju ni aspekte zaštite okoliša. Za aspekte sigurnosti i zaštite okoliša odgovorno je trgovačko društvo te se ti aspekti mogu regulirati lokalnim zakonodavstvom i propisima.

Ove smjernice nisu primjenjive na aktivnosti povezane s istraživanjem i razvojem te distribucijom gotovih proizvoda.

Tekst hrvatske norme HRN EN ISO 22716:2008 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 217, *Kozmetika* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN ISO 15025:2016 hr-en pr-pp

Zaštitna odjeća – Zaštita od plamena – Metoda ispitivanja ograničenog širenja plamena (ISO 15025:2016; EN ISO 15025:2016)

Protective clothing – Protection against flame – Method of test for limited flame spread (ISO 15025:2016; EN ISO 15025:2016)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ovim se dokumentom utvrđuju dva postupka (površinsko paljenje i paljenje donjega ruba) za utvrđivanje svojstava širenja plamena okomito usmjerenih savitljivih materijala u obliku tkanina s jednom sastavnicom ili više sastavnica (presvučene, prošivene, višeslojne, sendvič izvedbe i slične kombinacije) kad su izloženi malomu oblikovanom plamenu. Ova norma za ispitivanje ne primjenjuje se u slučajevima ograničenoga dovoda zraka ili izloženosti velikim izvorima intenzivne topline, za koje su prikladnije druge metode ispitivanja. Ova metoda ispitivanja nije prikladna za materijale koji pokazuju izrazito taljenje ili skupljanje.

Tekst hrvatske norme HRN EN 15025:2016 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 557, *Zaštitna odjeća* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN ISO 20471:2013 hr-en pr-pp

Upozoravajuća odjeća uočljiva s velike udaljenosti – Metode ispitivanja i zahtjevi (ISO 20471:2013, ispravljena verzija 2013-06-01; EN ISO 20471:2013)

High visibility clothing – Test methods and requirements (ISO 20471:2013, Corrected version 2013-06-01; EN ISO 20471:2013)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ova međunarodna norma utvrđuje zahtjeve za upozoravajuću odjeću uočljivu s velike udaljenosti koja ima mogućnost vizualnoga upozorenja o prisutnosti korisnika. Upozoravajuća odjeća uočljiva s velike udaljenosti namijenjena je omogućivanju zamjetljivosti nositelju u bilo kakvim uvjetima rasvjete ili osvijetljenja kako bi je upravljači vozilima ili drugom mehaniziranom opremom uočili u uvjetima danjega svjetla i u uvjetima osvijetljenja svjetlima vozila noću. Za dodatne podatke o rizičnim slučajevima vidi Dodatak A.

Ova međunarodna norma ne primjenjuje se na srednjorizične i niskorizične situacije.

Zahtjevi za svojstva uključeni su za boju i retrorefleksiju, za najmanje površine te za smještaj takva materijala u zaštitnu odjeću.

Tekst hrvatske norme HRN EN ISO 20471:2013 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 557, *Zaštitna odjeća* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN ISO 14732:2014 hr-en pr-pp

Zavarivačko osoblje – Provjera osposobljenosti rukovatelja zavarivanja i podešavatelja uređaja za mehanizirano i automatizirano zavarivanje metalnih materijala (ISO 14732:2013; EN ISO 14732:2013)

Welding personnel – Qualification testing of welding operators and weld setters for mechanized and automatic welding of metallic materials (ISO 14732:2013; EN ISO 14732:2013)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ova međunarodna norma navodi zahtjeve za provjeru osposobljenosti rukovatelja zavarivanja i

podešavatelja uređaja za mehanizirano i automatizirano zavarivanje.

Ova se međunarodna norma ne odnosi na osoblje koje isključivo radi na punjenju ili pražnjenju uređaja za automatsko zavarivanje.

Ova je međunarodna norma primjenjiva kad je provjera osposobljenosti rukovatelja zavarivanja i

podešavatelja uređaja za zavarivanje potrebna radi ispunjenja ugovornih obveza ili zahtjeva norme za primjenu.

Zahtjevi za provjeru osposobljenosti rukovatelja zavarivanja svornjaka i podešavatelja uređaja za zavarivanje navedeni su u normi ISO 14555. Priznavanje osposobljenosti i njezino obnavljanje u skladu su s ovom međunarodnom normom.

Dodatak A odnosi se na funkcionalno znanje i sastavni je dio ove međunarodne norme. Dodatak B, koji se odnosi na poznavanje zavarivačke tehnologije, Dodatak C, u kojemu se donosi predložak potvrde o obavljenoj provjeri osposobljenosti, te Bibliografija obavijesni su.

Tekst hrvatske norme HRN EN ISO 14732:2014 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 44, *Zavarivanje i srodni postupci* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN 858-1:2002 hr-en pr-pp

Separatorski sustavi za lake tekućine (naprimjer za ulja i benzin) – 1. dio: Pravila projektiranja, izvedbe i ispitivanja, označavanje i kontrola kvalitete (EN 858-1:2002)

Separator systems for light liquids (e.g. oil and petrol) – Part 1: Principles of product design, performance and testing, marking and quality control (EN 858-1:2002)

HRN EN 858-1:2002/A1:2008 hr-en pr-pp

Separatorski sustavi za lake tekućine (naprimjer za ulja i benzin) – 1. dio: Pravila projektiranja, izvedbe i ispitivanja, označavanje i kontrola kvalitete (EN 858-1:2002/A1:2004)

Separator systems for light liquids (e.g. oil and petrol) – Part 1: Principles of product design, performance and testing, marking and quality control (EN 858-1:2002/A1:2004)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ovom se normom utvrđuju definicije, nazivne veličine, načela projektiranja, zahtjevi u pogledu učinkovitosti, označavanje, ispitivanje i kontrola kvalitete za separatorske sustave za lake tekućine.

Ova se norma primjenjuje na separatorske sustave za lake tekućine u kojima se lake tekućine odvajaju od otpadnih voda gravitacijom i/ili koalescencijom.

Ova se norma ne primjenjuje na obradu stabilnih emulzija, otopina lakih tekućina i vode te masti i ulja biljnog i životinjskog podrijetla.

Tekst hrvatske norme HRN EN 858-1:2002 te pripadajućeg amandamana HRN EN 858-1:2002/A1:2008 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 554, *Obrada otpadnih voda* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN 13101:2007 hr-en pr-pp

Penjalice za pristup čovjeka u podzemne komore – Zahtjevi, označavanje, ispitivanje i vrednovanje sukladnosti (EN 13101:2002)

Steps for underground man entry chambers – Requirements, marking, testing and evaluation of conformity (EN 13101:2002)

PODRUČJE PRIMJENE:

Ovom se normom utvrđuju opći zahtjevi i metode ispitivanja za penjalice izrađene od lijevanog željeza, čelika ili aluminija koje se upotrebljavaju u oknima i drugim podzemnim komorama za pristup čovjeka kao sredstvo pristupa.

Ovom se normom utvrđuju kriteriji izvedbe za mehaničku stabilnost i otpornost koji pružaju zaštitu od pada. Navedene su i pripadajuće metode ispitivanja i vrednovanje sukladnosti.

Penjalice navedene u ovoj europskoj normi prikladne su za uporabu u okruženjima kanalizacijskih i površinskih voda te, ako se to zahtijeva nacionalnim propisima, vode za piće.

Ako se penjalice namjeravaju upotrebljavati u posebno korozivnim okruženjima, npr. u blizini industrijskih otpadnih voda, može biti potrebna dodatna zaštita.

Ova se norma ne primjenjuje na penjalice koje su izliveno su montažnim oknima od istog materijala prije ugradnje okna.

Tekst hrvatske norme HRN EN 13101:2007 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 554, *Obrada otpadnih voda* Hrvatskoga zavoda za norme.

HRN EN 55035:2017 hr-en pr-pp

Elektromagnetska kompatibilnost multimedijских uređaja – Zahtjevi za otpornost (CISPR 35:2016, MOD; EN 55035:2017)

Electromagnetic compatibility of multimedia equipment – Immunity requirements (CISPR 35:2016, MOD; EN 55035:2017)

HRN EN 55035:2017/A11:2020 hr-en pr-pp

Elektromagnetska kompatibilnost multimedijских uređaja – Zahtjevi za otpornost (EN 55035:2017/A11:2020)

Electromagnetic compatibility of multimedia equipment – Immunity requirements (EN 55035:2017/A11:2020)

PODRUČJE PRIMJENE:

NAPOMENA: Tekst obojen plavom bojom u ovome dokumentu označuje tekst usklađen s normom CISPR 32. Norma CISPR 32 sadrži odgovarajuće zahtjeve za emisiju iznad 150 kHz za opremu u području primjene ovoga dokumenta.

Ovaj dokument primjenjuje se na multimedijску opremu (MME), kako je definirana u 3.1.24 i čija nazivna vrijednost izmjeničnoga napona ili istosmjernoga napona napajanja nije veća od 600 V.

Multimedijска oprema (MME) iz područja norme CISPR 20 ili CISPR 24 pripada području primjene ovoga dokumenta.

Multimedijска oprema s funkcijom prijama radiodifuzije pripada području primjene ovoga dokumenta, vidi Dodatak A. Multimedijска oprema s bežičnim sučeljima bez radiodifuzije također pripada području primjene ovoga dokumenta, međutim, usklađenost s ovim dokumentom ne zahtijeva ocjenu izvedbe ovih sučelja.

Multimedijска oprema namijenjena ponajprije za profesionalnu upotrebu pripada području ovoga dokumenta.

Multimedijска oprema za koju su zahtjevi za otpornost u frekvencijskome opsegu obuhvaćeni ovim dokumentom, a koji su izriekom navedeni u drugim CISPR dokumentima (osim norme CISPR 20 i norme CISPR 24), isključeni su iz područja primjene ovoga dokumenta.

Ciljevi ovoga dokumenta sljedeći su:

- utvrditi zahtjeve koji osiguravaju odgovarajuću razinu intrinzične otpornosti tako da multimedijска oprema radi na predviđeni način u svome okruženju u frekvencijskome opsegu od 0 do 400 GHz.

- odrediti postupke za osiguravanje obnovljivosti ispitivanja i ponovljivosti rezultata.

Zbog konvergencije tehnologije funkcija multimedijсke opreme, kriteriji izvedbe utvrđeni su s obzirom na funkcije umjesto na opremu.

Tekst hrvatske norme HRN EN 55035:2017 te pripadajućeg amandamana HRN EN 55035:2017/A11:2020 pripremio je tehnički odbor HZN/TO E500, *Elektromagnetska kompatibilnost u elektrotehnici i telekomunikacijama* Hrvatskoga zavoda za norme.

Za kupnju spomenutih norma ili bilo kojega drugog normativnog dokumenta pošaljite nam popunjeni [Obrazac za ponude](#) na e-adresu prodaja@hzn.hr.

Članovi HZN-a prilikom kupnje ostvaruju popust od 20 %.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Ulica grada Vukovara 78, HR-10 000 Zagreb

tel.: +385 1 610 60 95

www.hzn.hr

Projekt prevođenja harmoniziranih europskih norma na hrvatski jezik (SA/CEN/2021-02 i SA/CLC/2021-02)

Projekt *Translation of European standardization documents into Community languages* nastao je u suradnji EK-a i Središnje uprave CEN-a i CENELEC-a (CCMC), a na temelju Okvirnih partnerskih sporazuma te Posebnih sporazuma.

Uporište za Projekt je Uredba (EU) br. 1025/2012 o europskoj normizaciji, a uz Hrvatski zavod za norme na projektu SA/CEN/2021-02 u razdoblju 2021. - 2022. godine sudjeluju 23 nacionalna normirna tijela, dok na projektu SA/CLC/2021-02 sudjeluje 20 nacionalnih normirnih tijela. Projekt traje dvije godine, počeo je 1. siječnja 2021. godine i završava 31. prosinca 2022. godine.

Struktura financiranja Projekta određena je na način da EK financira 75 % troškova podugovaranja, a u 100 %-tnom iznosu *in-house* prihvatljive aktivnosti (prevođenje, stručna redakтура i lektura).

Za prevođenje, stručnu redakтуру i lekturu podugovorena je agencija Integra d.o.o. HZN je na ovome projektu suradnju uvjetovao uporabom alata za računalno potpomognuto prevođenje (TRADOS) kako bi, osim konačnih prijevoda norma, dobio i prijevodnu memoriju kao podlogu za izgradnju terminoloških baza. Prednost je toga pristupa uspostava ujednačene terminologije kao važnoga alata za prevođenje norma u HZN-u u budućnosti.

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja srpnja 2021. godine.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2021-02-18	2021-07-15
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	6	5
Fizičke osobe	1	1
Ukupno članova promatrača	7	6
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	148	146
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	19	19
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	6	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	7	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	19	20
Fizičke osobe – pojedinci	20	21
Obrt – fizičke osobe	3	3
Tijela državne uprave	26	25
Ukupno redovitih članova	250	250
Ukupno članova HZN-a	257	256

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Odluke Upravnog vijeća vezane za članstvo u HZN-u

NOVI ČLANOVI

Vrsta članstva: REDOVITO ČLANSTVO

Prihvataju se prijave za članstvo u Hrvatskom zavodu za norme pristigle u vremenskom razdoblju od 18. veljače 2021. do 15. srpnja 2021. godine.

	Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
1.	Sveučilište u Zagrebu, Metalurški fakultet	Redovito	Sisak
2.	Asfaltni proizvodni sustavi d.o.o	Redovito	Zagreb
3.	CAC Conformity Assessment Center d.o.o.	Redovito	Zagreb
4.	Hrvatsko društvo konferencijskih prevoditelja	Redovito	Zagreb
5.	Hrvoje Petošić	Redovito	Zagreb
6.	CESTA d.o.o.	Redovito	Pula

Prihvatanje prijave za suradnju s Hrvatskim zavodom za norme

Prihvataju se prijave za suradnju tijela državne uprave s Hrvatskim zavodom za norme pristigle u vremenskom razdoblju od 18. veljače 2021. do 15. srpnja 2021. godine.

	Pravna osoba (TDU)	Vrsta članstva	Mjesto
1.	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja	Redovito	Zagreb
2.	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike	Redovito	Zagreb

PRESTANAK ČLANSTVA

Donosi se Odluka o prestanku članstva u Hrvatskom zavodu za norme na vlastiti zahtjev člana pristigle u vremenskom razdoblju od 18. veljače 2021. do 15. srpnja 2021. godine.

	Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
1.	HROTE – Hrvatski operator tržišta energije d.o.o.	Redovito	Zagreb
2.	Đuro Đaković Specijalna vozila d.d.	Redovito	Zagreb
3.	Končar – Elektroindustrija d.d.	Promatračko	Zagreb
4.	Capax d.o.o.	Redovito	Zagreb
5.	Aqua-promet d.o.o	Redovito	Zagreb
6.	MEDIMON	Redovito	Split

Donosi se Odluka o prestanku članstva u Hrvatskom zavodu za norme zbog prestanka postojanja pravne osobe.

	Pravna osoba (TDU)	Vrsta članstva	Mjesto
1.	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku	Redovito	Zagreb
2.	Središnji državni ured za šport	Redovito	Zagreb
3.	Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta	Redovito	Zagreb

Članstvo u Hrvatskom zavodu za norme

Dosadašnja uključenost gospodarstva u hrvatsku normizaciju znatno je unaprijeđena uklanjanjem gospodarskih subjekata u HZN i njihovim sudjelovanjem u upravljanju i radu HZN-a u svojstvu redovitog i promatračkog člana.

Neka prava redovitih članova HZN-a:

- redovita obaviještenost o radu HZN-a
- pravo na sudjelovanje u radu tehničkih odbora HZN-a
- mogućnost uključivanja u rad tehničkih tijela europskih i međunarodnih organizacija za normizaciju
- mogućnost sudjelovanja u programima tehničke pomoći u kojima sudjeluje HZN
- popust kod kupnje hrvatskih norma
- popust na cijene usluga HZN-a
- popust na cijene seminara i programa izobrazbe u organizaciji HZN-a
- korištenje podataka o članstvu u HZN-u za vlastite promotivne svrhe.

Kako pridonijeti pripremi hrvatskih norma?

Svi zainteresirani predstavnici mjerodavnih tijela državne uprave, proizvođača, ispitnih i potvrdbenih institucija, razvojnih, obrazovnih i znanstvenih ustanova, gospodarskih i obrtničkih komora, stručnih udruženja, udruga potrošača okupljeni u tehničkim odborima u HZN-u konsenzusom odlučuju o tehničkim pitanjima i predlažu prihvaćanje norma u hrvatsku normizaciju.

Pozivaju se svi zainteresirani da se uključe u članstvo HZN-a, da daju doprinos razvoju hrvatske normizacije te da promiču dragovoljnu primjenu norma u Republici Hrvatskoj.

Više o članstvu u Hrvatskom zavodu za norme možete pronaći na [našoj mrežnoj stranici](#).

Norme koje ne smijete propustiti

Norme koje mijenjaju pravila igre u utrci s klimatskim promjenama

Dostizanje cilja neto nula emisija ugljika do 2030. godine ambiciozan je zadatak koji zahtijeva energično djelovanje u cijelome svijetu. ISO-ove norme već se dugo smatraju snažnim alatom za organizacije i države u provedbi djelotvornih promjena kojima će se ostvariti taj cilj jer djeluju kao katalizator za revolucionarne nove tehnologije. Zahvaljujući detaljnom prikazu međunarodne najbolje prakse i jasnom nazivlju predstavljaju platformu na kojoj mogu rasti inovacije i izvrsnost.

„Za suzbijanje klimatskih promjena nužno je međunarodno djelovanje,” kaže Justin Wilkes, izvršni direktor organizacije *Environmental Coalition on Standards* (ECOS) koja zagovara tehničke norme i politiku koje vode računa o okolišu. Ove godine ECOS obilježava 20. godišnjicu aktivnog djelovanja koja uključuje intenzivnu suradnju s ISO-om na suzbijanju klimatskih promjena.

„Da bi norme štitele naš planet, trebamo biti ujedinjeni, potičući razumijevanje i suradnju u cijelome svijetu. Suradujući možemo shvatiti puni potencijal normi“, kaže Wilkes. „Također trebamo vodstvo normizacijske zajednice, osobito ISO-a – organizacije sa širokim utjecajem u cijelome svijetu.“

Pri izračunu ugljikovih otisaka, poboljšanju utjecaja na okoliš ili doprinosu razvoju novih tehnologija obnovljive energije na raspolaganju su tisuće ISO-ovih normi koje pomažu u oblikovanju održive budućnosti. Norme izrađuju skupine stručnjaka iz velikog broja zemalja i organizacija, kao što je ECOS.

U nastavku su prikazane neke od tih normi:

ZELENE FINACIJE

Za stvaranje održive budućnosti i smanjenje emisija stakleničkih plinova nužne su velike investicije. Nedavno osnovan tehnički odbor *ISO/TC 322, Sustainable finance* zadužen je za izradu normi koje potiču tržište održivih investicija.

Njegov prvi projekt buduće su norme *ISO 32210, Framework for sustainable finance: Principles and guidance*, i *ISO 32220, Sustainable finance – Basic concepts and key initiatives*. Normama će se objediniti postojeći pojmovi i dogovoriti zajedničko nazivlje te prikazati najbolja međunarodna praksa i smjernice za djelatnost. Time će se organizacijama koje se bave održivim investicijama osigurati platforma za razvoj proizvoda te omogućiti većem broju subjekata ulazak na tržište.

Te će norme biti nadopuna nedavno objavljenoj normi *ISO 14097, Greenhouse gas management and related activities – Framework including principles and requirements for assessing and reporting investments and financing activities related to climate change* koja pomaže financijerima u procjeni svojih mjera i izvješćivanju o njima te u sagledavanju stvarne vrijednosti svojih doprinosa klimatskim ciljevima.

ELEKTRIČNA VOZILA

Električna vozila bitno pridonose smanjenju emisija stakleničkih plinova, a mogu i dodatno smanjiti potrošnju energije ako vraćaju energiju u elektroenergetsku mrežu, zgradu ili druge uređaje. Taj takozvani dvosmjerni tok energije omogućuje vozilu da služi kao spremište energije, poput velike mobilne baterije. Na taj način vozilo može zgradu opskrbljivati energijom ili slati energiju izravno u elektroenergetsku mrežu kada je potražnja za energijom visoka.

Niz normi ISO 15118 olakšava taj proces jer pojednostavljuje punjenje električnih vozila i pomaže elektroenergetskoj mreži u rješavanju problema promjenjivosti obnovljivih izvora energije.

© bilgehan yilmaz/Getty

TEKSTIL PRIHVATLJIV ZA OKOLIŠ

U objašnjavanju aspekata okoliša nužan je zajednički jezik kako bi se smanjio rizik lažno zelenog marketinga (*greenwashing*) i nesporazuma. To se odnosi i na tekstilnu industriju. Buduća norma ISO 5157, *Textiles – Environmental aspects – Vocabulary* pomoći će u promicanju transparentnosti i jasnoće u toj složenoj industriji kako bi se potaknula praksa prihvatljiva za okoliš i izgradilo povjerenje u lancu opskrbe i povjerenje potrošača.

ISO ima tisuće normi koje služe oblikovanju budućnosti.

RASHLADNI SUSTAVI I DIZALICE TOPLINE

U nizu normi ISO 5149 daju se zahtjevi za sigurnost i pitanja okoliša povezana s rashladnim sustavima i dizalicama topline. Trenutačno je u doradi kako bi se povećalo težište na prirodne radne tvari prihvatljive za okoliš.

I, ne zaboravimo...

UPRAVLJANJE OKOLIŠEM

Jedna od najviše primjenjivanih normi za upravljanje okolišem u svijetu ISO 14001 pomogla je brojnim organizacijama da smanje otpad, onečišćenje i troškove te poboljšaju učinkovitost i transparentnost povezanu s upravljanjem rizicima okoliša.

Primjena te norme omogućuje organizacijama i u dokazivanju smanjenog utjecaja na okoliš, povećavajući svoj ugled među ulagačima, kupcima i drugim dionicima. Zahvaljujući svemu tome potrošači sve više biraju proizvode koji su prihvatljiviji za okoliš, stvarajući time krug vrline.

Norma ISO 14001 utječe i na politike na nacionalnoj i regionalnoj razini. Naprimjer, *Sustav ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja EU-a (EMAS)* izmijenjen je tako da ISO 14001 bude glavna norma za upravljanje okolišem, čime je europskim organizacijama olakšana registracija za EMAS.

Sve te norme, i mnoge druge, mogu se nabaviti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem mrežne trgovine ISO Store.

Izvor: <https://www.iso.org/news/ref2679.html>

(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

Nove ISO-ove norme za medicinske proizvode

Propisi više ne izazivaju glavobolju, a poboljšavaju se sigurnost i svojstva proizvoda.

Medicinski proizvodi, od flastera do uređaja za MR, spašavaju živote i podižu kvalitetu svakodnevnog života. Postoji već oko pola milijuna tehnologija, a njihov broj i dalje raste zbog starenja stanovništva, napretka medicine i sve veće raširenosti kroničnih bolesti. Procjenjuje se da će vrijednost svjetske industrije medicinskih proizvoda do 2025. godine dosegnuti vrtočlavih 612 milijardi dolara.

ISO ima mnoge međunarodne norme i savjetodavne dokumente kojima je svrha pomoći tome sektoru da osigura sigurnost i djelotvornost svojih proizvoda, a ujedno ispuni mnoštvo nacionalnih, regionalnih i međunarodnih propisanih zahtjeva. Upravo su objavljene još neke norme namijenjene posebno proizvođačima. One daju upute o ispravnim informacijama o proizvodu i djelotvornom praćenju proizvoda nakon što izađe na tržište.

Norma **ISO 20417**, *Medical devices – Information to be supplied by the manufacturer*, pojednostavnjuje proces pridržavanja propisa o informacijama o proizvodu tako što daje zajedničke krovne zahtjeve koji su jednaki za sve proizvode na svim geografskim lokacijama. Nova norma služit će kao središnji izvor smanjujući time vjerojatnost dupliciranja i omogućujući normama za konkretne proizvode da se bolje usredotoče na svoje jedinstvene zahtjeve.

Tehnički izvještaj **ISO/TR 20416**, *Medical devices – Post-market surveillance for manufacturers* daje upute o djelotvornom praćenju sigurnosti, svojstava i upotrebljivosti proizvoda u svakodnevnoj uporabi. Ono je nužno da bi se mogli brzo uočiti svi nepoželjni učinci i ujedno istaknuti područja gdje je potrebno poboljšati sigurnost, svojstva i upotrebljivost.

Wil Vargas, voditelj ISO-ovog tehničkog odbora koji je izradio norme, kaže da su obje namijenjene proizvođačima kao pomoć u poboljšavanju proizvoda i ispunjavanju svih primjenjivih zakona i propisa na najlakši i najdjelotvorniji način.

„Savjetovanjem sa stručnjacima u toj grani djelatnosti iz cijelog svijeta i uzimajući u obzir brojne propise, norme i upute u tome području, odradili smo mnogo posla za proizvođače,“ kaže Vargas.

“Tako ta dva dokumenta ne samo da utjelovljuju međunarodnu najbolju praksu nego i pomažu proizvođačima u pridržavanju nacionalnih i regionalnih propisa i preporuka poput preporuka organizacije *International Medical Device Regulators Forum*, direktiva EU-a o medicinskim proizvodima i brojnih drugih međunarodnih normi, uključujući **ISO 13485**, *Medical devices – Quality management systems – Requirements for regulatory purposes*.“

Normu ISO 20417 i tehnički izvještaj ISO/TR 20416 izradio je tehnički odbor **ISO/TC 210**, *Quality management and corresponding general aspects for medical devices* čije tajništvo vodi ANSI, član ISO-a iz SAD-a. Dokumenti se mogu nabaviti kod nacionalnog člana ISO-a ili putem mrežne trgovine ISO Store.

Izvor: <https://www.iso.org/news/ref2534.html>

(priredila: Dragica Rapo Hercigonja; prijevod: Tatjana Majić)

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju sljedeće norme:

ISO 20417:2021, *Medical devices – Information to be supplied by the manufacturer* kao hrvatsku normu **HRN EN ISO 20417:2021**, *Medicinski proizvodi – Informacije koje daje proizvođač (ISO 20417:2021; EN ISO 20417:2021)* te EN ISO 13485:2016, *Medical devices – Quality management systems – Requirements for regulatory purposes* i pripadajući ispravak norme EN ISO 13485:2016/AC:2018 kao hrvatsku normu **HRN EN ISO 13485:2016**, *Medicinski uređaji – Sustavi upravljanja kvalitetom – Zahtjevi za zakonsku namjenu (ISO 13485:2016; EN ISO 13485:2016)* i pripadajući ispravak hrvatske norme **HRN EN ISO 13485:2016/Ispr.2:2018**.

Navedene hrvatske norme pripremio je tehnički odbor **HZN/TO 555**, *Medicinski proizvodi* Hrvatskog zavoda za norme koji priprema i promiče norme u području:

- laboratorijske medicine (sustav upravljanja u medicinskom laboratoriju, kompetentnost medicinskog laboratorija, postupci prije i poslije ispitivanja, postupci ispitivanja, sigurnost u laboratoriju, osiguravanje kvalitete postupaka ispitivanja te ocjenjivanje medicinskih materijala i uređaja)
- sterilizacija u medicinske svrhe (sterilizatori u bolnicama, sterilizacija pribora, rukovanja sterilizatorom te njegova održavanja, ocjene i praćenja procesa sterilizacije koji se primjenjuju u proizvodnji medicinskih uređaja)
- svih aspekata tehnologije čistih prostora (izgradnja i pogon tehnologije čistih prostora)
- klasifikacije i projektiranja kontroliranih okoliša te postizanje kontrole zagađenja u takvim okolinama

Za kupnju spomenutih norma ili bilo kojega drugog normativnog dokumenta pošaljite nam popunjeni **Obrazac za ponude** na e-adresu prodaja@hzn.hr.

Članovi HZN-a prilikom kupnje ostvaruju popust od 20 %.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Pionir u biometriji koji je postavio temelje za uzimanje otisaka prstiju u kriminalistici

Razvoj uzimanja otisaka prstiju pripisuje se britanskom liječniku i znanstveniku [Henryju Fauldsu](#), rođenom 1. lipnja 1843. godine. Kad je Faulds 1886. godine predložio Scotland Yardu uzimanje otisaka prstiju, oni su tu ideju odbacili.

No, do njegove smrti 1930. godine policije širom svijeta prihvatile su uzimanje otisaka prstiju kao pouzdano sredstvo identifikacije osoba. Iako su se drugi služili njegovim radom u znanstvenim istraživanjima, Faulds za života nije doživio priznanje.

Danas se otisci prstiju i ostali biometrijski podaci upotrebljavaju u svim područjima života. Otisak prsta postao je način brzog otključavanja pametnog telefona i ostalih uređaja široke potrošnje.

Biometrija se upotrebljava na aerodromima i u sustavima granične kontrole. Skeniranjem lica identificiraju se državljani i omogućuje im se izlaz iz zemlje i ulaz u drugu zemlju.

U drugim situacijama, ta tehnologija može otvoriti vrata i dati odobrenim korisnicima pristup područjima visoke sigurnosti. Prepoznavanje glasa u kući služi za reguliranje grijanja, rasvjete i sustava zabave, a mnogi od nas upotrebljavaju ga za brzo pretraživanje informacija.

Biometrijski sigurnosni sustavi imaju brojne [prednosti](#). Brzi su i praktični, a podatke je gotovo nemoguće replicirati.

No, ne krađu se samo lozinke. Otisci prstiju i drugi biometrijski markeri također su podložni krađi kroz tzv. „napade biometrijskim lažnim predstavljanjem“ (*presentation attacks*). Oni se, za razliku od lozinki, ne mogu promijeniti, što kibernetičkim kriminalcima daje trajni pristup svakom računalu ili elektroničkom uređaju koji zahtijeva biometrijsku identifikaciju.

Henry Faulds poznat je po razvoju uzimanja otisaka prstiju

Međunarodne norme daju upute utemeljene na najboljoj praksi u djelatnosti. Velik dio posla odvija se u zajedničkom tehničkom odboru IEC-a i ISO-a.

Teme kojima se bave te ISO/IEC-ove norme uključuju formate razmjene biometrijskih podataka za više biometrijskih modaliteta kao što su prst, lice, zjenica, potpis i vaskularni uzorci. Postoje i norme za biometrijska tehnička sučelja (npr. API) te norme za biometrijsku izvedbu i metodologiju ispitivanja usklađenosti.

Normizacijski rad pokriva i profile biometrijskih primjena, kvalitetu biometrijskih uzoraka i prekogranična pitanja koja se odnose na upotrebu biometrijskih tehnologija u trgovini. U izradi je i usklađeni rječnik biometrije koji će služiti normizacijskoj zajednici i drugim korisnicima.

(priredio: Ivo Andreis; prijevod: Tatjana Majić)

Objavljena godišnja izvješća CEN-a i CENELEC-a za 2020. godinu

Godišnje izvješće sastoji se od tri dijela: pregled zajedničkih aktivnosti CEN/CENELEC-a te odvojena izvješća za CEN i CENELEC.

Dokument daje pregled relevantnih i raznolikih normizacijskih aktivnosti koje su organizacije CEN i CENELEC provodile tijekom 2020. godine, koja je bila izazovna, ali uspješna.

Doista, 2020. bila je neočekivano izazovna i transformacijska godina za CEN i CENELEC: izbijanje pandemije COVID-19 prisililo nas je da promijenimo svoje davno utvrđene pretpostavke i metode rada, istovremeno stavljajući naglasak na pružanje potpore europskom gospodarskom oporavku kroz europske norme. Učinkovitost odgovora tijekom ove izvanredne situacije dokaz je snage i otpornosti Europskoga normizacijskog sustava (ESS) i njegove sposobnosti da pridonese oporavku Europe.

Neki od najistaknutijih dijelova koji svjedoče o napornom radu i predanosti CEN-a i CENELEC-a te njihovoj vrijednosti za jedinstveno tržište uključuju:

- odgovor CEN-a i CENELEC-a na pandemiju COVID-19 i naučene lekcije;
- razvoj zajedničke [strategije 2030](#);
- potpora koju europske norme pružaju prioritetima politike EU-a u okviru blizanačke digitalne i zelene tranzicije;
- rad CEN-a i CENELEC-a na kibernetičkoj sigurnosti i umjetnoj inteligenciji (AI).

Ovi uspjesi i mnogi drugi dobar su primjer snage Europskoga normizacijskog sustava koji CEN-u i CENELEC-u omogućuje da s optimizmom gledaju u budućnost.

Da biste saznali više o aktivnostima CEN-a i CENELEC-a u 2020. godini, pročitajte i preuzmite punu verziju godišnjih izvješćaja CEN-a i CENELEC-a putem [poveznice](#).

CEN objavio novu Europsku sigurnosnu oznaku COVID-19

Dana 19. svibnja, CEN je stavio na raspolaganje 'Europsku sigurnosnu oznaku COVID-19'. Oznaka je utvrđena sporazumima CEN-ove radionice EUROSAFETOUR (CWA) kao dio niza 5643.

Dokument CWA 5643 objavljen je kao odgovor na zahtjev Europske komisije i sastoji se od 2 dijela:

- CWA 5643-1, *Tourism and related services – Requirements and guidelines to prevent the spread of Covid-19 in the tourism industry*
- CWA 5643-2, *Tourism and related services – Requirements and guidelines to prevent the spread of Covid-19 in the tourism industry – European visual identity*

U suradnji s ISO-om (Međunarodnom organizacijom za standardizaciju), CEN je usvojio ISO/PAS 5643 i prihvatio ga kao u prvi dio ovog niza. U njemu su dani zahtjevi i preporuke za turističke djelatnosti radi sprječavanja širenja virusa SARS-CoV-2, zaštite turističkih djelatnika te pružanja sigurnih usluga i proizvoda kako stranim tako i domaćim turistima te domaćem stanovništvu.

Nadalje, u drugom dijelu CWA 5643 objavljen je vizualan identitet Europske sigurnosne oznake COVID-19 koja dolazi u pravo vrijeme, na početku ljetne sezone i može poboljšati kvalitetu sigurnosnih postupaka u turističkoj djelatnosti, a time povećati povjerenje putnika i turista koji su Europu odabrali kao svoju destinaciju.

Europska komisija i CEN uvjereni su da je Europska sigurnosna oznaka COVID-19 ključni alat za sigurno, ponovno pokretanje turističkog sektora i vraćanje povjerenja potrošača.

Europska infrastruktura za LNG sposobna za budućnost: CEN je objavio novo izdanje norme EN 1473

U svibnju 2021. godine, tehnički odbor CEN/TC 282, *Installation and equipment for LNG*, čije tajništvo vodi AFNOR, francusko nacionalno normizacijsko tijelo, objavio je novo izdanje norme EN 1473:2021, *Installation and equipment for liquefied natural gas – Design of onshore installations*.

U normi se daju funkcionalne smjernice za projektiranje, izgradnju i pogon obalnih postrojenja za ukapljeni prirodni plin (LNG) sa skladišnim kapacitetom iznad 200 tona. Kao novost u odnosu na prethodno izdanje EN 1473:2021 obuhvaća i skladištenje pod tlakom, pa otuda i potreba za definiranjem zahtjeva za njegovu sigurnost i svojstva. Kako bi se obuhvatili spremnici pod tlakom, normu je trebalo u potpunosti preraditi kako bi bile uključene teme koje su bitne i za skladištenje pod tlakom i za niskotlačno skladištenje.

Vlasti, operatori i projektanti u normi će naći metode, postupke i praksu koji su potrebni za ostvarenje sigurnih LNG postrojenja spremnih za intenzitet pogona koji je prihvatljiv za okoliš. Nadalje, bitno su izmijenjeni i zahtjevi za upravljanje rizicima, najprije u razvoju projekta, a zatim u pogonu postrojenja kako bi se povećala svijest i odrazili najnoviji pristupi koje vlasti i vlasnici smatraju prikladnim.

Još je jedna prednost novog izdanja EN 1473:2021 u tome što se sva najčešća pitanja koja se javljaju tijekom životnog vijeka postrojenja za LNG obrađuju u jedinstvenom dokumentu. No, najvažnije je što norma daje minimalne zahtjeve za sigurnost postrojenja, a sastavljena je tako da vodi korisnike s različitim razinama iskustva kroz ispravan pristup i metodu primjenjivu na njihovo postrojenje za LNG ili primjenu.

Sve u svemu, ova norma pridonosi sposobnosti europske infrastrukture za LNG u budućnosti jer je izmijenjena prema stanju tehnike i nudi temeljit pogled na teme povezane s klimatskim promjenama i njihovim posljedicama.

Izvor: *A European LNG infrastructure fit for the future: CEN published the new edition of EN 1473* (cencenelec.eu)

(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

Željeznički sustav za Europu okrenut budućnosti: CEN, CENELEC i Shift2Rail potpisali sporazum o partnerstvu

Europski odbor za normizaciju (CEN), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (CENELEC) i Shift2Rail Joint Undertaking (S2R) 10. lipnja 2021. godine potpisali su memorandum o razumijevanju, kojim će se unaprijediti normizacijski rad u europskome željezničkom sektoru.

Svrha je Memoranduma o razumijevanju formalizirati već postojeću usku suradnju između CEN-a i CENELEC-a, dviju službeno priznatih europskih normizacijskih organizacija, i zajedničke organizacije Shift2Rail, osnovane 2014. godine koju većinom čine proizvođači i operatori željeznica. Sporazumom se tri organizacije obvezuju poticati i prihvaćati inovacije u željezničkom sektoru i pridonositi očuvanju vodećeg položaja EU-a u svijetu.

Važnost tog pitanja za Europu ne može se podcijeniti: željeznički sektor na kontinentu izravno zapošljava više od milijun ljudi, a neizravno oko 1,3 milijuna (izgradnja infrastrukture, podugovaranje, održavanje itd.). Što se tiče proizvodnje, više od 45 % svjetskog tržišta proizvoda za željeznice u rukama je europskih proizvođača. Stoga je ključno održavati konkurentnost sektora. Nadalje, željeznički sektor u centru je europskih ambicija koje se odnose na prijelaz na potpuno zeleno gospodarstvo. Kako bi se podigla svijest o njegovoj važnosti, Europska unija proglasila je 2021. godinu europskom godinom željeznice.

Proteklih su godina CEN i CENELEC intenzivno radili na normizaciji u željezničkom sektoru, što je temeljni uvjet za osiguranje prihvaćanja i interoperabilnosti novih tehnologija u cijeloj Europskoj uniji. Uska suradnja s europskim institucijama i industrijom, koja je zastupljena u inicijativi Shift2Rail, ključna je za napredak ostvaren u tom području.

Memorandumom o razumijevanju CEN, CENELEC i Shift2Rail opredjeljuju se za produblivanje postojeće konstruktivne suradnje putem zajedničkog traženja područja gdje europska normizacija može dodatno pridonijeti inovacijama u željezničkom sektoru. Primjeri su takvih područja:

- suradnja na višemodalnim putnim kartama i informacijama za putnike kako bi željeznica pridonosila pametnom i jednostavnom putovanju;
- konkurentnost teretnog željezničkog prijevoza koji ispunjava potrebe korisnika i u kojem se iskorištavaju prednosti digitalizacije;
- doprinos razvoju novih ideja kao što je certifikacija novih materijala kako bi uštedjeli troškove ispitivanja na licu mjesta.

Prigodom potpisivanja sporazuma Carlo Borghini, izvršni direktor organizacije Shift2Rail Joint Undertaking, izjavio je: „Cilj je ove pojačane suradnje normizacijom povećati konkurentnost željezničkog sektora ubrzavajući prihvaćanje inovativnih rješenja na tržištu i povećavajući gospodarske prednosti. Dva su izvrsna primjera suradnje trenutni rad na digitalnom automatskom kvačilu i budući opći okvir za virtualno ispitivanje koji će predstavljati službeni doprinos Shift2Raila odgovarajućoj CEN-ovoj radnoj skupini. Veselimo se tim i drugim konkretnim doprinosima ove plodne suradnje.“

Elena Santiago Cid, generalna direktorica CEN-a i CENELEC-a, dodaje: „Naša dugotrajna suradnja sa Shift2Railom odličan je primjer uspjeha normizacije: uključivanjem svih bitnih dionika u proces izrade normi možemo potaknuti inovativne tehnologije i pridonijeti europskoj dvostrukoj digitalnoj i zelenoj transformaciji koja je obuhvaćena našom Strategijom do 2030. godine. Veselimo se našoj sve jačoj suradnji kojom ćemo zajednički pridonijeti sigurnim, inovativnim i učinkovitim željezničkim sustavima u Europi, uz snažnu potporu normi kao strateških alata za stvaranje povjerenja, povećanje konkurentnosti europske željezničke industrije i osiguranje kvalitetnih i pouzdanih usluga za građane.“

Više informacija o normizaciji u željezničkom sektoru te o CEN-u, CENELEC-u i Shift2Railu može se naći na:

- [CEN and CENELEC Railway Standardization](#)
- [CEN and CENELEC's brochure "Standards@Rail"](#)
- [Shift2Rail article 'Publication of the fourth version of the Standardisation Rolling Development Plan'](#)

**Publikacija u stripu
"Standards@Rail"
od sada je dostupna
i na hrvatskome jeziku.**

Izvor: https://www.cencenelec.eu/News/Press_Releases/Pages/PR-2021-04.aspx

(priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić)

ETSI objavio novi program rada

Sophia Antipolis, 9. lipnja 2021.

ETSI sa zadovoljstvom objavljuje Program rada za 2021. - 2022

„Inovacije nikada ne prestaju. Prvi je ETSI-jev prioritet podupirati normizacijske potrebe naših članova u njihovu pristupanju prilikama i izazovima brzoga razvoja digitalnoga ekosustava. U četvrtom desetljeću ETSI-ja kao europske normizacijske organizacije, više nego ikad, nastojimo istražiti nove metode rada istodobno šireći područje vlastitih aktivnosti kako bismo uzeli u obzir interese naših članova”, kaže Luis Jorge Romero, predstavljajući Program rada.

Razmjernost i složenost suvremenog upravljanja mrežama sve više nadilazi sposobnost ručnoga obavljanja zadataka. Zbog toga smo svjedoci sve veće automatizacije funkcija. Smjer kretanja svjetske djelatnosti ICT-a odražava se u ETSI-jevim normizacijskim aktivnostima. Naši članovi istražuju teme koje uključuju virtualizaciju, upravljanje 'zero touch' (bez dodira, tj. ručne intervencije) i pomicanje računalnih resursa prema rubovima mreže. U umjetnoj inteligenciji (AI) i strojnom učenju, ključnim tehnologijama mreža sutrašnjice, razvijamo norme koje će omogućiti da mehanizmi AI-ja pomažu operatorima u donošenju ostvarivih odluka koje će u konačnici poboljšati iskustvo krajnjih korisnika mreža.

Računalni resursi i podaci koje oni razmjenjuju sve se više smještaju u oblaku, izlažući infrastrukturu ICT-a sigurnosnim nedostacima. Kao centar izvrsnosti u normizaciji kibernetičke sigurnosti, priznat na međunarodnoj razini, ETSI usko surađuje sa svim dionicima kako bi se izgradila sveobuhvatna rješenja rukovođena tržištem, a istodobno poticale tehnološke inovacije.

Program rada odražava razmjere i raznolikost ETSI-jevih normizacijskih aktivnosti. Ako želite saznati više o njima te o novim inicijativama i specifikacijama, pročitajte ETSI-jev Program rada [ovdje](#).

Work Programme 2021/22

(priredila: Alica Glavaš; prijevod: Tatjana Majić)

Dostupne snimke prezentacija s ETSI-jevog tjedna sigurnosti 2021.

Sophia Antipolis, 25. lipnja 2021.

ETSI-jev tjedan sigurnosti 2021. održan je virtualnim putem od 14. do 18. lipnja. Virtualni format događaja omogućio je prisustvovanje još većeg broja sudionika iz svih dijelova svijeta u raspravama nakon održanih prezentacija na temu internetske sigurnosti u područjima umjetne inteligencije, interneta stvari, virtualizacije mrežne funkcije (NFV), računarstva na rubu s višestrukim pristupom (*Multi-access Edge Computing* (MEC)) te same politike internetske sigurnosti.

Više o samom događaju pronađite na [poveznici](#).

Izvor: <https://www.etsi.org/newsroom/news/1942-etsi-virtual-security-week-2021-recorded-presentations-now-available>

(priredila: Sandra Knežević)

U čast GSM-u: 30. godišnjica prvog poziva GSM-om

Obilježavanje 30. godišnjice GSM-a (*Global System for Mobile Communications*, globalni sustav mobilnih komunikacija) prilika je da se osvrnemo na njegov nastanak.

Mnogo toga što danas uzimamo zdravo za gotovo rezultat je velikog praska u povijesti informacijsko-komunikacijske tehnologije – nastanka GSM-a. Bacimo kratak pogled na neka od njegovih načela koja danas čine naše temelje i vode naš budući razvoj. Bez GSM-a danas ne bismo govorili o 5G-u i 6G-u. Pa, „što nam je GSM uopće donio?“

Načela projektiranja polažu temelje. Bez obzira zovemo li ih načelima projektiranja, osnovama ili „ograničenjima koja nameću uvjeti okoliša“, razvoj GSM-a slijedio je niz zahtjeva koji danas čine temelj projektiranja naših novih sustava i koje nitko ne dovodi u pitanje.

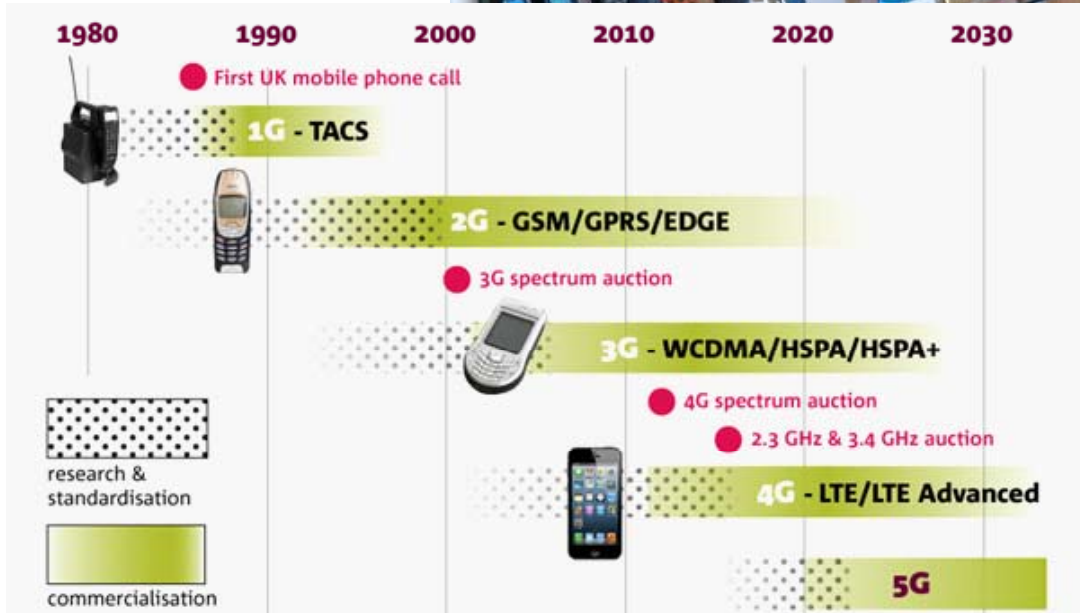
Kao prvo, sustav je trebao biti u skladu sa zahtjevima velikog broja različitih zemalja.

Trebao je predstavljati zajednički napor, a odluke su se trebale temeljiti na konsenzusu. Svaka zainteresirana strana imala je ulogu u definiciji i razvoju sustava: vlade i uprave morale su stvoriti okruženje u kojem sustav može biti uspješno uveden i rasti, operateri su morali uvesti i voditi sustav i, napokon, proizvođači su ga morali razviti.

Trebalo je dogovoriti uvjete suradnje među svim tim dionicima. Suradnja i konsenzus postali su neosporna načela.

Potpuni tekst članka može se preuzeti ovdje:

[ETSI_Enjoy_MAG_2021_N03_July](#)

Izvor: ETSI - Magazine enjoy! articles about technologies and people around The Standards People
(priredila: Alica Glavaš; prijevod: Tatjana Majić)